

of "innovation" is given. The essence of scientific and technological progress as a basis of economic development is considered and the vision of leading scientists-economists on this phenomenon is presented. Quantitative estimates of the impact of innovative GDP growth are provided. The quantitative contribution of various factors of economic growth of a market economy is given.

**Key words:** management, enterprise, potential, innovations, investments, innovation and investment development.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2019 р.

**Бібліографічний опис статті:**

Маркіна І. А., Марчишинець С. М. Розвиток інноваційно-інвестиційного потенціалу промислового сектору. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2019. № 2. С. 5-11.

Markina I. A., Marchyshynets S. M. Development of innovation and investment potential of the industrial sector. Actual problems of innovative economy. 2019. No. 2, pp. 5-11.



УДК 631.1:330.322:330.341.1

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2019-2-2>

ГРІДІН О.В., старший викладач,

Харківський національний технічний університет сільського господарства  
імені Петра Василенка (м. Харків, Україна)

**КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ  
МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ  
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

*Грідін О.В. Ключові проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та шляхи їх вирішення.*

**Вступ.** В статті розглядаються проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та визначаються і обґрунтовуються шляхи їх вирішення. В результаті дослідження встановлено, що відродження національної економіки в цілому та аграрної її сфери зокрема можливе лише внаслідок активізації інноваційних процесів за рахунок повноцінного інвестиційного забезпечення.

**Метою** даної статті є виявлення особливостей формування і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві, встановлення чинників, що їх гальмують, а також визначення та окреслення шляхів розв'язання проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового виробництва.

**Методологія дослідження.** В процесі досягнення поставленої мети використовувались наступні методи: монографічний; абстрактно-логічний; синтезу; узагальнення й абстрагування.

**Результати.** В статті виявлені суттєві особливості формування і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві. Доведено, що сучасна економічна політика в аграрній сфері має орієнтуватися на формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, коли зростання ефективності суспільного виробництва досягається за рахунок зростання знань.

Встановлено, що пріоритетами у сфері інновацій агропромислового комплексу є: енерго – і ресурсозберігаючі технології виробництва, зберігання і переробки продукції; інновації, що сприяють заповненню внутрішнього ринку високоякісними продуктами харчування вітчизняного виробництва; нововведення, що дають змогу підвищити надійність, ефективність сільськогосподарських машин і механізмів, продовжити термін їх експлуатації, підвищити продуктивність.

Узагальнено основні проблеми впровадження інновацій та активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві.

Доведено, що загальною стратегічною метою управління інноваційним розвитком АПК є повноцінне оновлення аграрної сфери економіки, що відповідатиме вимогам збільшення виробництва якісної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, підвищення рівня життя населення, зростання ефективності виробництва, збереження навколишнього середовища.

**Ключові слова:** інновації, інвестиції, інноваційні процеси, інноваційні технології, інноваційно-інвестиційна модель розвитку.

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** Вельми загрозлива економічна ситуація, викликана затяжною системною кризою в національній економіці, що склалась майже в усіх її сферах, у поєднанні з несприятливим інвестиційним кліматом і катастрофічною міграцією

працездатного населення у підсумку призвели до уповільнення економічного зростання, а в деяких секторах – до його істотного спаду. Розв'язання проблеми стабілізації національної економіки на першому етапі та її поступове відродження, у тому числі і в аграрній сфері,

можливе, на нашу думку, лише шляхом активізації інноваційної діяльності та переведення підприємств на інноваційний шлях їх розвитку. В той же час зазначена проблема може бути вирішена лише за рахунок повноцінного інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, що безперечно є одним з найбільш актуальних питань саме для аграрної сфери [1, с. 48; 2, с. 61-62].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Останнім часом, внаслідок загострення окресленої проблеми, все більше уваги вчені приділяють її вивченню в контексті забезпечення інноваційного розвитку української економіки у цілому, і аграрної її сфери зокрема. Так, зазначену проблему у свої працях досліджували: Н.В. Алтухова, В.М. Анікеєнко, М.Т. Дичко, Н.О. Дугієнко, Н.М. Жулканич, С.О. Заїка, В.І. Захарченко, Т.Л. Кельдер, Н.М. Корсікова, Н.І. Король, І.О. Крюкова, М.А. Лендел, Т.П. Лободзинська, Г.Є. Мазнев, Г.Ф. Мазур, В.Ю. Матвіюк, М.М. Меркулова, М.Ю. Приз, Д.О. Скидан, С.О. Тивончук, І.Л. Федун, І.М. Чучіна, О.Г. Шпикуляк та інші [1-19].

Проте проблема формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового виробництва й досі залишається актуальною і потребує подальшого поглибленого вивчення.

**Формулювання цілей статті.** Метою статті є виявлення особливостей формування і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві, встановлення чинників, що їх гальмують, а також визначення й окреслення шляхів розв'язання проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового виробництва.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Низький рівень інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві зумовлений проявом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Так, деякі експерти вважають, що це пов'язане, перш за все, з недостатньою адаптованістю механізму управління процесом розширеного відтворення агропромислового виробництва до ринкових умов та зростанням обсягів власних коштів підприємств у фінансуванні

капітальних вкладень [3, с. 38]. Інші фахівці першій з поміж іншого віддають обмеженій конкурентоспроможності в аграрній сфері, що власне і гальмує інноваційні процеси. Треті, інноваційно-інвестиційні процеси ставлять в пряму залежність від особливостей агропромислового виробництва, а саме безпосереднього впливу природних чинників і використання в якості основного засобу виробництва землі [4, с. 83].

Проте не можна не погодитись із твердженням про те, що у інноваційно-інвестиційній діяльності в агропромисловому виробництві триває затяжна криза, яка змушує агропромислові підприємства концентрувати зусилля на вирішенні першочергових поточних виробничих проблем, а виконання програм реалізації інноваційних проектів, що, як відомо, мають стратегічне, визначальне значення для забезпечення динамічного розвитку в майбутньому, відсувати на другий план [3, с. 38]. Тому, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності та відповідно перехід агропромислових підприємств на інноваційну модель розвитку, на нашу думку, не можливі без істотного поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Економічний прорив України не можливий без створення й ефективного функціонування інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання, що має стати стратегічним напрямом розвитку національної економіки на сучасному етапі її розвитку. Лише в цьому випадку економічне зростання матиме якісно новий довгостроковий характер, спрямований на підвищення рівня та якості життя населення [5, с. 137].

Інноваційні процеси в агропромисловому виробництві мають низку суттєвих особливостей формування і розвитку, зокрема: різноманітність видів сільськогосподарської продукції та відповідно і продуктів її переробки; істотні відмінності в технологіях виробництва, переробки та зберігання різних видів продукції; значний, а інколи визначальний, вплив природного чинника, зокрема й сезонності виробництва; широка диференціація продукції, обумовлена конкретними специфічними умовами її виробництва,

зберігання та логістики; багатоваріантність різних форм зв'язків сільськогосподарських товаровиробників з інноваційними структурами; відсутність науково обґрунтованого організаційно-економічного механізму передачі досягнень науки сільськогосподарським товаровиробникам і, як наслідок, – істотне відставання галузі в освоєнні інновацій в порівнянні з промисловістю [6, с. 17].

Серед чинників, що гальмують інноваційні процеси в аграрному секторі економіки можна виділити такі основні з них: недостатнє стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності й відсутність дієвої державної програми комплексної підтримки інноваційних процесів, безсистемність і непослідовність здійснення державної політики в цій сфері; відсутність ефективних форм організації та управління наукою, з'єднання науки з освітньою системою, з агропромисловим виробництвом; недоліки в міжрегіональному та міжгалузевому науково-технічному співробітництві; низький рівень державної підтримки науково-дослідних установ, застаріла матеріально-технічна база, поглиблення кадрової проблеми, пов'язаної як із забезпеченням відповідного рівня фахової підготовки, так і з виїздом кваліфікованих спеціалістів за кордон, що у комплексі негативно позначається на кількості та якості створюваних новацій і їх наступній комерціалізації; нерозвиненість і фрагментарність інноваційної інфраструктури, недостатня кількість спеціалізованих фінансово-кредитних інституцій, недосконалість розвитку аграрного страхування, кредитних спілок, невіршеність питання забезпечення сільського господарства доступними фінансово-кредитними ресурсами; повільне формування в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції; посилення монополізації окремих ринків та підгалузей агропромислового виробництва у сферах заготівель і збуту продукції та організації зовнішньої торгівлі, незбалансованість інтересів суб'єктів ринкових відносин в ланцюжку «виробництво-розподіл-споживання» та багато інших [1, с. 49-52; 4, с. 81-82].

Розвиток економіки інноваційного типу, що базується, перш за все, на можливостях створення та використання нововведень, стає домінуючим фактором розвитку сучасної цивілізації. В основі посилення його впливу на цей процес і, зокрема, на процес техніко-економічного зростання виробництва, а також на життєвий рівень населення, лежить цілеспрямований пошук нововведень та ефективних шляхів їх реалізації в економіці країни. За умов повноцінної реалізації можливостей інноваційного розвитку підприємства матимуть значно кращі ринкові позиції в обраній сфері діяльності. Впровадження інноваційного виробництва, заснованого на раціональному використанні всіх видів ресурсів, зокрема й енергетичних, удосконаленні технології виробництва, підвищенні продуктивності та збагаченні праці, дасть змогу значно знизити нормативні витрати на продукцію підприємств і підвищити її економічну ефективність.

Загальновідомо, що безпосереднім носієм інновації є інвестиція, тобто реалізація інноваційної політики в несприятливому інвестиційному кліматі практично неможлива. Сучасна економічна політика в аграрній сфері має орієнтуватися на формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, коли зростання ефективності суспільного виробництва досягається за рахунок зростання знань [5, с. 137-138; 7, с. 165].

Науковці відмічають, що Україна й досі зберігає власний аграрний потенціал, а саме: родючі чорноземи, вигідне з геополітичної та логістичної точки зору географічне розташування, наближеність до ринків збуту, глибоководні порти тощо. Усе це, певною мірою, становить потужну основу для розвитку конкурентоспроможного аграрного сектору, який мав би змогу не тільки робити значний внесок у розвиток економіки та покращення добробуту населення, а й сприяти вирішенню проблем з продовольчою безпекою у цілому світі. Проте аналіз сучасного стану розвитку аграрної сфери в Україні доводить, що практично все агропромислове господарство, від первинних виробничих процесів у

сільському господарстві до випуску кінцевого продукту та доведення його до споживачів, має потребу в реконструкції та модернізації. Істотні труднощі, з якими останнім часом стикається АПВ, як ніколи підкреслюють необхідність інноваційного розвитку, серед головних цілей якого, на сучасному етапі, можна виділити технологічне переобладнання і структурну перебудову виробництва з метою нарощування випуску товарів, конкурентоспроможних не лише на внутрішньому, а й на світовому ринках, та збільшення експортного потенціалу за рахунок наукомістких галузей виробництва, зменшення залежності економіки України від імпорту. Особливого значення для підвищення ефективності виробництва в сучасних умовах набувають поліпшення якості й технічного рівня продукції, постійне розширення її асортименту, створення нових та удосконалення існуючих видів продукції [5, с. 138].

Пріоритетами у сфері інновацій агропромислового комплексу є: енерго – і ресурсозберігаючі технології виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції; інновації, що сприяють заповненню внутрішнього ринку дешевими й, у той же час, якісними продуктами харчування вітчизняного виробництва; нововведення, що дають змогу підвищити надійність, ефективність сільськогосподарських машин і механізмів, продовжити термін їх експлуатації, підвищити продуктивність [2, с. 63; 8; 9-10].

Варто зазначити, що в економічно й технологічно розвинутих країнах світу кількість інноваційно-активних підприємств становить від 40 % до 80 % від їх загальної їх кількості, а для країн Європейського Союзу середнє значення інноваційної активності підприємств сягає 40-45 %. Аналіз досвіду провідних країн світу показує, що головною ознакою прояву глобальних інноваційних перспектив є суттєвий відрив країн-лідерів (США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція, Південна Корея, Китай, Швеція, Фінляндія та ін.) від країн, що розвиваються, які неспроможні створювати та впроваджувати передові технології, у тому числі через невідповідність

інституційної бази й несприятливість інституціонального середовища розвитку науки та механізмів трансферу. Саме тому концентрація найбільш конкурентних видів бізнесу, переважно високотехнологічної структури національного виробництва, забезпечує їм стійкі довгострокові переваги й високу якість задоволення потреб суспільства.

Як показує світовий досвід, зростання ВВП у країнах-лідерах на 60-90 % забезпечено впровадженням нових технологій. В українській економіці домінують низькотехнологічні галузі виробництва, зокрема добувна й паливна, харчова, легка промисловість, агровиробництво. Зростання ВВП за рахунок введення нових технологій у нашій державі можна оцінити лише в межах 0,7-1% [5, с. 138-139].

В основних галузях агропромислового виробництва – рослинництві і тваринництві – інновації пов'язані, насамперед, з необхідністю підвищення урожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тварин, а також з постійним зберіганням екологічної рівноваги у навколишньому середовищі. У механізації й електрифікації виробництва основною метою інновацій є створення ефективних форм і методів застосування енергозберігаючих технологій в агропромисловому виробництві і формування відповідної технічної інфраструктури [11]. Інновації в зберіганні і переробці сільськогосподарської продукції мають на меті технологічне удосконалення виробництва і створення нових видів харчових продуктів.

Досвід роботи сільськогосподарських підприємств, що відзначаються високою ефективністю господарювання, засвідчує: на першому місці серед інновацій використовуються нові або удосконалені технології виробництва сільськогосподарської продукції; на другому місці – впровадження нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур, а також – кросів і ліній птиці та порід тварин. Потім використовуються інновації, що стосуються глибокої переробки продукції та впровадження нової техніки, досконаліших механізмів і устаткування. Водночас дослідження засвідчили, що абсолютна

більшість підприємств, які освоюють технологічні інновації, забезпечують істотне поліпшення виробничих і економічних показників господарювання [6, с. 16-17].

Незважаючи на задекларований на загальнодержавному рівні ще кілька років тому перехід на інноваційний шлях розвитку, інноваційна активність підприємств залишається вкрай низькою – близько 16,2 % [5, с. 139; 12]. При цьому цілком очікувано більш активними є великі за розмірами господарські товариства, оскільки з фінансової точки зору вони мають значно більше можливостей для їх розробки та наступного впровадження. Головною проблемою повільного переведення національного АГВ на модель інноваційного розвитку є, як не дивно, недостатнє інвестиційне забезпечення. Практика доводить, що більшість сільськогосподарських товаровиробників відчувають значний дефіцит коштів і не можуть відновити або зміцнити наявну ресурсну базу.

Отже, основними причинами, що стримують інноваційну активність підприємств, є такі: дефіцит власних коштів, відсутність коштів у замовника продукції; високі кредитні ставки банківських установ; великі витрати; недосконалість законодавчої бази з питань інноваційної діяльності; відсутність належного платоспроможного попиту на продукцію та високий економічний ризик. Але найвагомішою є брак коштів для розробки та впровадження у виробництво нової техніки й технологій. Тому за ринкових відносин важливого значення набуває вибір оптимальної структури джерел фінансування інноваційного розвитку підприємств. Також до проблем низької інноваційної активності відносять нерозвиненість інноваційної системи учасників інноваційного процесу і каналів зв'язку, що склалися між ними [5, с. 139].

Серед недоліків у формуванні національної інноваційної системи можна виділити: недосконалість стратегії переходу країни до інноваційної моделі розвитку, неналежне використання методів наукового планування на всіх рівнях управління; вади нормативно-правової бази регулювання інноваційної діяльності,

поширення практики ігнорування законодавства або зупинення дії статей законів, які стосуються фінансування та стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності, посилюючись на брак необхідних коштів; неефективність організаційної структури управління науково-технічною та інноваційною діяльністю; невідповідність корпоративної структури вимогам інноваційного розвитку; повільне формування в Україні сучасного й масштабного ринку інноваційної продукції, інфраструктури інноваційної діяльності [13, с. 119].

Ряд авторів в процесі оцінки проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового виробництва звертають свою увагу й на проблему інтелектуального потенціалу аграрного сектору, який зосереджено передусім у його кадрах. Вони відзначають, що на даний час в аграрній сфері недостатньо фахівців, здатних передбачати результати і наслідки господарської діяльності, обґрунтовувати прийняті рішення, оцінювати результати роботи з позицій соціально-економічної ефективності виробництва та науково-технічного прогресу; не розроблено комплекс заходів, спрямованих на закріплення у селі випускників аграрних закладів освіти, підвищення престижу й попиту на освіту, пов'язану із сільськогосподарським виробництвом [5, с. 139-140]. При цьому вони акцентують увагу на тому, що рівень підготовки саме молоді з сільської місцевості не відповідає вимогам сьогодення і не співвідноситься з тими задачами, які потребують вирішення в сучасних умовах розвитку аграрної сфери. З цим, певною мірою, можна погодитись, і, в той же час, варто заперечити, оскільки проблема підготовки висококваліфікованих кадрів є загальною і не обмежується лише підготовкою фахівців для аграрного сектору економіки. Випускники міських шкіл цілком об'єктивно мають певні переваги в базовій підготовці перед випускниками із сільської місцевості, проте не можна забувати про те, що у закладах освіти зокрема і аграрного профілю здобувають освіту не лише «діти з села» і не лише вони в подальшому працюють в аграрній сфері.

Тобто зазначена проблема, на нашу думку, є значно глибшою і лежить в площині загальнодержавної підготовки високопрофесійних фахівців – фахівців, що мають теоретичну та практичну підготовку, що не поступається професійному рівню студентів провідних вишів світу.

Відмітимо, що на інноваційний розвиток підприємства, галузі чи країни в цілому впливає ціла низка чинників, що за характером впливу поділяють на стримуючі та стимулюючі. Отже, до першої групи, що здійснюють стимулюючий вплив на розвиток аграрного сектору належать: наявність в необхідній кількості доступних природних ресурсів; значні науково-технічний, освітній, кадровий потенціали; гнучкий внутрішній продовольчий ринок; забезпечення сприятливих умов для виробництва екологічно безпечних, натуральних продуктів харчування тощо [14; 15].

До факторів, що гальмують освоєння інновацій в АПВ, можна віднести: непропорційність по відношенню до виробничого потенціалу внутрішнього попиту на продовольство та його постійне зниження (внаслідок скорочення населення); згортання за певними напрямками державної підтримки аграрного сектора і державного фінансування науково-технічних програм; занадто високі, в порівнянні з провідними країнами світу, ставки за кредитами для підприємств АПВ; за умов суттєвого потенціалу не виправдано повільний розвиток інноваційної інфраструктури; скрутне фінансове становище більшості організацій аграрної сфери; недостатній рівень підготовки персоналу організацій АПВ у сфері інноваційного та стратегічного менеджменту тощо [2, с. 61; 16].

Зазначимо, що активізація інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві вимагає поєднання окремих організаційних і економічних методів. До таких методів активізації слід віднести: метод державно-приватного партнерства між державою, науковими та фінансово-кредитними установами й агропромисловими підприємствами, що формують інноваційно-інвестиційний потенціал агропромис-

лового виробництва, сутність якого полягає в узгодженні інноваційних та інвестиційних інтересів усіх суб'єктів ринкових відносин, спрямованих на забезпечення економічного розвитку агропромислового виробництва; метод інтеграції та кластеризації між науковими та фінансово-кредитними установами й агропромисловими підприємствами, сутність якого полягає у формуванні організаційно-економічних відносин, спрямованих на забезпечення активізації інноваційно-інвестиційної діяльності [17; 18].

Результати проведеного аналізу дозволяють узагальнити основні проблеми впровадження інновацій та активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві, виокремивши такі: недостатній рівень фінансування і економічного стимулювання науково-технічної та інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві як з боку державних інституцій, так і суб'єктами підприємницької діяльності, які мають бути першочергово зацікавлені в цьому; відсутність чіткої спрямованості інноваційно-інвестиційної політики в агропромисловому виробництві щодо вирішення конкретних економічних проблем, їх реструктуризації з урахуванням ринкових чинників, викликів і запитів сьогодення; низька ступінь гнучкості та адаптивності агропромислових підприємств до інновацій; низька активність внутрішніх і зовнішніх інвесторів, обумовлена, головним чином, суспільно-політичною нестабільністю в державі та наявністю значної кількості несприятливих умов для ведення бізнесу; невідповідність рівня технологічного розвитку агропромислового виробництва високо-технологічним, прогресивним параметрам інновацій.

Для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві необхідно: поліпшити взаємодію агропромислових підприємств з потенційними інвесторами та науковими організаціями шляхом розвитку комунікаційної системи та інформаційного забезпечення; розвивати взаємини державних органів, наукових, фінансово-кредитних установ з агропромисловими

підприємствами та з агропідприємствами інших країн; використовувати міжнародний досвід ефективного впровадження інновацій на основі обміну інформацією, трансферу інноваційних проектів; створити сприятливі умови для збільшення до необхідного рівня інвестування, кредитування та фінансування інноваційної діяльності агропромислових підприємств за рахунок розширення джерел фінансування та надання необхідних пільг; розробити і впровадити багаторівневу систему підготовки та перепідготовки фахівців для роботи у сфері інноваційно-інвестиційної діяльності; забезпечити державну підтримку інноваційним інститутам, залучити в агропромислове виробництво інвестиції за рахунок створення ринку інноваційних проектів; реалізувати механізми, які дозволили б використовувати наявний потенціал для проведення експертизи інноваційно-інвестиційних проектів, тобто організувати ефективну систему комплексної експертизи; створити усі необхідні умови для плідної роботи, залучивши фінансові, кредитні установи, суб'єктів господарювання та мотивувати науковців самостійно та у співпраці з науковим товариством світу створювати новачки [3, с. 40; 19].

Узагальнюючи підходи науковців, шляхами розв'язання та вирішення проблем формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку АПВ можна визначити: удосконалення нормативно-правової бази та приведення її у відповідність із кращими світовими практиками для забезпечення стабільного розвитку інноваційної системи України; системне, послідовне і комплексне впровадження функціональних принципів державного управління інноваційною діяльністю; активізація участі підприємств аграрного сектору у фінансуванні науково-дослідних розробок; екологічне збалансоване ведення виробництва, підтримка рівня родючості ґрунтів, зростання обсягів органічної продукції.

При цьому одна з головних ролей у вирішенні зазначеної проблеми відводиться кадровому потенціалу, успішний розвиток якого, в аграрній економіці, має базуватись на необхідності забезпечення високого професіоналізму керівників і

фахівців з одночасним формуванням в них підприємницької культури та інноваційного типу мислення, за умови органічного включення всіх окремих елементів інноваційного розвитку в єдину активну й цілеспрямовану функціонуючу національну інноваційну систему, що можливо лише за умови дії потужних системоутворюючих факторів [5, с. 140].

**Висновки.** Отже, загальна мета управління інноваційним розвитком АПВ полягає у повноцінному оновленні аграрної сфери економіки, що відповідатиме вимогам збільшення виробництва якісної сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, підвищення рівня життя населення, зростання ефективності агропромислового виробництва, збереження навколишнього середовища. Досягнення цієї мети передбачає вирішення широкого кола завдань, найважливіші з яких є: створення інновацій із потенціалом, що дає змогу досягти і перевершити кращі результати у світовій практиці агропромислового виробництва; скорочення періоду проходження нововведень від створення до практичного застосування; надання процесу освоєння науково-технічних досягнень масового характеру; ефективне використання нововведень, засобів і ресурсів, спрямоване на інноваційний розвиток АПВ.

Проблема розбудови вітчизняної інноваційної системи аграрного сектору як умова забезпечення його технологічної модернізації та підвищення наукоємності відноситься до найбільш значущих. Створення цієї системи в даний час здійснюється хаотично, з порушенням принципу цілісності під час формування її елементів, відсутня ідеологія формування інноваційної системи. Можна стверджувати лише про фрагментарність – наявність окремих елементів інноваційної системи в ньому. Отже, головною умовою перетворення наявного науково-технічного потенціалу аграрного сектору у дієвий фактор його соціально-економічного розвитку, є негайний перехід до політики комплексної підтримки інноваційних процесів. Найбільш важливим завданням при цьому є створення особливо сприятливих фінансово-економічних та правових умов

для формування вітчизняної інноваційної системи аграрного сектора. Підвищення активності інноваційної діяльності аграрних підприємств неодмінно забезпечить підвищення конкуренто-

спроможності та економічної ефективності аграрного виробництва та стане каталізатором для відродження всієї економіки країни.

#### Література.

1. **Алтухова Н.В.** Проблеми інноваційного розвитку агропромислового комплексу України. *Агросвіт*. 2012. № 2. С. 48-54. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit\\_2012\\_2\\_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2012_2_12)
2. **Дичко М.Т., Скидан Д.О., Лободзинська Т.П.** Аналіз та перспективи інноваційного розвитку агропромислового сектору України. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 5. С. 60-65. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses\\_2016\\_5\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_5_14)
3. **Федун І.Л.** Необхідність та шляхи активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві. *Агросвіт*. 2014. № 3. С. 37-41. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit\\_2014\\_3\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2014_3_8)
4. **Федун І.Л.** Інституційна платформа підвищення інноваційно-інвестиційної активності в агропромисловому виробництві України. *Економіка АПК*. 2014. № 3. С. 79-86. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/E\\_apk\\_2014\\_3\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_3_14)
5. **Дугієнко Н.О., Кельдер Т.Л.** Проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку агропромислового комплексу. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2013. № 6. С. 137-141. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep\\_2013\\_6\\_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_6_29)
6. **Лендел М.А., Жулканич Н.М.** Особливості інноваційного розвитку агропромислового сектора: аналітичний аспект. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2014. Вип. 1. С. 15-21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue\\_2014\\_1\\_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2014_1_5)
7. **Чучіна І.М., Приз М.Ю.** Інноваційно-інвестиційна політика України в умовах ринкової економіки. *Вісник КДУ імені Михайла Остроградського. Кременчук : КНУ*, 2010. Вип. № 2 (61), Ч. 1. С. 165-168.
8. **Грідін О.В.** Передумови та основні напрями забезпечення інноваційного розвитку української економіки. *Аналіз сучасних підходів до ефективного використання потенціалу економіки країни: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (в авторській редакції) (м. Дніпро, 19 січня 2019 року): [у 2-х частинах]. Частина перша*. Дніпро: Наукова економічна організація «Перспектива», 2019. С. 38-40.
9. **Зайка С.О., Грідін О.В.** Особливості інноваційного розвитку підприємств АПК. *Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції) (м. Дніпропетровськ 2-13 квітня 2016 р.)*. Дніпропетровськ, 2016. С. 104-107.
10. **Зайка С.О., Грідін О.В.** Особливості переходу на інноваційні ресурсозберігаючі технології. *Родові поселення – механізм формування державних пріоритетів розвитку сільських територій України в умовах євроінтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (в авторській редакції) (м. Житомир, 22 квітня 2016 р.)*. Житомир: Вид-во «Рута», 2016. С. 42-44.
11. *Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: монографія / за ред. професора Г.Є. Мазнева*. Харків: Вид-во «Майдан», 2015. 592 с.
12. **Шпикуляк О.Г., Мазур Г.Ф.** Інноваційна діяльність у механізмі стимулювання агропромислового виробництва. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2014. № 4. С. 73-77. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau\\_2014\\_4\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2014_4_13)
13. **Матвіюк В.Ю., Матвіюк С.Р.** Проблеми інноваційного розвитку України. *Вчені записки Харківського інституту управління: Серія «Наука і практика управління»*. Харків : XIV, 2009. Вип. № 26. С. 113-120.
14. **Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулова М.М.** Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
15. **Король Н.І.** Інноваційний розвиток агробізнесу в умовах глобалізації світової економіки. *Агросвіт*. 2015. № 3-4. С. 71-74. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit\\_2015\\_3-4\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_3-4_13)
16. **Зайка С.О., Грідін О.В.** Проблеми формування інноваційно-орієнтованої стратегії розвитку аграрних підприємств. *Аспекти стабільного розвитку економіки в умовах ринкових відносин: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (в авторській редакції) (м. Умань 21-22 квітня 2016 р.): [у 2-х частинах]. Частина перша*. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2016. С. 90-91.
17. **Крюкова І.О.** Формування механізму реалізації інноваційного потенціалу бізнес-суб'єктів сфери агропромислового виробництва. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 27-35. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie\\_2016\\_2\\_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_2_6)



18. **Тивончук С.О., Тивончук Я.О.** Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного розвитку агропродовольчого комплексу України в ринкових умовах (концептуальні та методичні положення). *Економіка АПК*. 2013. № 7. С. 98-105. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/E\\_apk\\_2013\\_7\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_7_16)
19. **Анікеєнко В.М.** Механізм відтворення інноваційного потенціалу агропромислового комплексу України. *Держава та регіони. Сер.: Державне управління*. 2014. № 2. С. 48-53. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu\\_2014\\_2\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu_2014_2_11)

#### References.

1. **Altukhova, N.V.** (2012). «Problems of innovative development of agroindustrial complex of Ukraine». *Ahrosvit*. No 2, pp. 48-54. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit\\_2012\\_2\\_12](http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2012_2_12).
2. **Dychko, M.T., Skydan, D.O. and Lobodzyn's'ka, T.P.** (2016). «Analysis and Perspectives of Innovative Development of the Agro-Industrial Sector of Ukraine». *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*. Issue 5, pp. 60-65. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses\\_2016\\_5\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_5_14).
3. **Fedun, I.L.** (2014). «Necessity and ways of activation of innovation and investment activity in agroindustrial production». *Ahrosvit*. No 3, pp. 37-41. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit\\_2014\\_3\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2014_3_8).
4. **Fedun, I.L.** (2014). «Institutional platform for improving innovation and investment activity in agro-industrial production in Ukraine». *Економіка АПК*. No 3, pp. 79-86. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/E\\_apk\\_2014\\_3\\_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2014_3_14).
5. **Duhiyenko, N.O. and Kel'der, T.L.** (2013). «Problems of formation of innovation-investment model of development of agro-industrial complex». *Derzhava ta rehiony. Ser.: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo*. No 6, pp. 137-141. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep\\_2013\\_6\\_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2013_6_29).
6. **Lendyel, M.A. and Zhulkanych, N.M.** (2014). «Features of innovative development of the agro-industrial sector: analytical aspect». *Naukovyy visnyk Mukachivs'koho derzhavnogo universytetu. Ser.: Ekonomika*. Issue 1, pp. 15-21. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue\\_2014\\_1\\_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2014_1_5).
7. **Chuchina, I.M. and Pryz, M.Yu.** (2010). «Innovative-investment policy of Ukraine in the conditions of a market economy». *Visnyk KDU imeni Mykhayla Ostrohrads'koho*. Issue No 2 (61), part 1, pp. 165-168. Kremenchuk: KNU.
8. **Gridin, O.V.** (2019). «Prerequisites and Main Directions of Providing Innovative Development of the Ukrainian Economy». *Analiz suchasnykh pidkhodiv do efektyvnoho vykorystannya potentsialu ekonomiky krayiny* [Analysis of modern approaches to the effective use of the potential of the country's economy]. Materials of the International Scientific and Practical Conference, Materials of the International Scientific and Practical Conference (in the author's edition) (Dnipro, January 19, 2019): [in 2 part.]. 1<sup>st</sup> part. Dnipro: Naukova ekonomichna orhanizatsiya «Perspektyva», pp. 38-40.
9. **Zaika, S.O. and Gridin, O.V.** (2016). «Features of Innovation Development of Agroindustrial Enterprises». *Aktual'ni problemy sotsial'no-ekonomichnykh system v umovakh transformatsiyanoi ekonomiky* [Actual problems of socio-economic systems in a transformational economy]. Collection of scientific works on the materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference (in the author's edition) (Dnipropetrovsk April 2-13, 2016). Dnipropetrovs'k, pp. 104-107.
10. **Zaika, S.O. and Gridin, O.V.** (2016). «Features of the transition to innovative resource-saving technologies». *Rodovi poselennya – mekhanizm formuvannya derzhavnykh prioritetiv rozvytku sil's'kykh terytoriy Ukrayiny v umovakh yevointehratsiyi* [Indigenous settlements – mechanism of formation of state priorities of development of rural areas of Ukraine in conditions of European integration]. Materials of the International Scientific and Practical Conference (in the author's wording) (Zhytomyr, April 22, 2016). Zhytomyr: Vyd-vo «Ruta», pp. 42-44.
11. **Innovatsiyini resursozberhayuchi tekhnolohiyi: efektyvnist' v umovakh riznogo finansovoho stanu ahroformuvan'** [Innovative resource-saving technologies: efficiency in conditions of different financial condition of agroformations]. (2015). In **Mazneva, G.E.** (Ed.). Kharkiv: Vyd-vo «Maydan». Ukraine.
12. **Shpykulyak, O.H. and Mazur, H.F.** (2014). «Innovative activity in the mechanism of stimulation of agro-industrial production». *Zbirnyk naukovykh prats' Tavriys'koho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky)*. No 4, pp. 73-77. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau\\_2014\\_4\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2014_4_13).
13. **Matviyuk, V.Yu. and Matviyuk, S.R.** (2009). «Problems of Innovative Development of Ukraine». *Vcheni zapysky Kharkivs'koho instytutu upravlinnya: Seriya «Nauka i praktyka upravlinnya»*. Issue No 26, pp. 113-120. Kharkiv: KHIV. Ukraine.
14. **Zakharchenko, V.I., Korsikova, N.M. and Merkulova, M.M.** (2012). *Innovatsiyyny menedzhment: teoriya i praktyka v umovakh transformatsiyi ekonomiky* [Innovation Management: Theory and Practice in the Transformation of the Economy]. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury. Ukraine.
15. **Korol', N.I.** (2015). «Innovative development of agribusiness in the conditions of globalization of the world economy». *Ahrosvit*. No 3-4, pp. 71-74. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit\\_2015\\_3-4\\_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_3-4_13).
16. **Zaika, S.O. and Gridin, O.V.** (2016). «Problems of formation of innovation-oriented strategy of agrarian enterprises development». *Aspekty stabil'noho rozvytku ekonomiky v umovakh rynkovykh vidnosyn* [Aspects of stable

economic development in the conditions of market relations]. Materials of the Xth International Scientific and Practical Conference (in the author's version) (Uman, April 21-22, 2016): [in 2 part.]. 1<sup>st</sup> part. Uman': Vydavets' «Sochins'kyu M.M.», pp. 90-91.

17. *Крыкова, І.О.* (2016). «Formation of the Mechanism for Realization of Innovative Potential of Business Subjects in the Field of Agro-Industrial Production». *Aktual'ni problemy innovatsiynoyi ekonomiky*. No 2, pp. 27-35. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie\\_2016\\_2\\_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2016_2_6).

18. *Тувончук, С.О. and Тувончук, Я.О.* (2013). «Organizational and economic mechanism of activation of innovative development of agro-food complex of Ukraine in market conditions (conceptual and methodical provisions)». *Ekonomika APK*. No 7, pp. 98-105. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/E\\_apk\\_2013\\_7\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2013_7_16).

19. *Аникеєнко, В.М.* (2014). «Mechanism of reproduction of innovative potential of agro-industrial complex of Ukraine». *Derzhava ta rehiony. Ser.: Derzhavne upravlinnya*. No 2, pp. 48-53. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu\\_2014\\_2\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/drdu_2014_2_11).

---

**Abstract.**

**Gridin O. V. Key problems of innovation-investment model formation of agrarian sphere economy development and ways of their solution.**

**Introduction.** The article deals with the problems of innovation-investment model formation of agrarian sphere development of economy and the ways of their solution are determined and substantiated. The study found that the revival of the national economy as a whole and its agrarian sphere in particular is possible only due to the activation of innovative processes at the expense of full investment support.

**The purpose** of this article is to identify the peculiarities of the formation and development of innovative processes in agro-industrial production, to identify the factors that inhibit them, as well as to identify and outline ways to solve the problem of forming an innovation-investment model of agro-industrial production.

**Research methodology.** In the process of achieving this goal, the following methods were used: monographic; abstract-logical; synthesis; generalization and abstraction.

**Results.** The essential features of formation and development of innovative processes in agro-industrial production are revealed in the article. It is proved that the modern economic policy in the agricultural sphere should be guided by the formation of innovation-investment model of development, when the increase of efficiency of social production is achieved at the expense of knowledge growth. It is established that the priorities in the field of innovation of the agroindustrial complex are: energy – and resource-saving technologies of production, storage and processing of products; innovations that help fill the domestic market with high-quality domestic food; innovations that help to increase the reliability, efficiency of agricultural machines and mechanisms, extend their life, and increase productivity. The main problems of innovations introduction and expansion of innovative-investment activity in agro-industrial production are generalized. It is proved that the overall strategic goal of managing the innovative development of the agricultural sector is its complete modernization, which will meet the requirements of increasing the quality agricultural products manufacturing and products of its processing, improving the standard of the population living, increasing the production efficiency, preserving the environment.

**Key words:** innovations, investments, innovative processes, innovative technologies, innovation-investment model of development.

---

Стаття надійшла до редакції 10.03.2019 р.

**Бібліографічний опис статті:**

Гридін О.В. Ключові проблеми формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку аграрної сфери економіки та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 2. С. 11-20.

Gridin O. V. Key problems of innovation-investment model formation of agrarian sphere economy development and ways of their solution. *Actual problems of innovative economy*. 2019. No. 2, pp. 11-20.

